

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

**ACCESS: Advocacy, Capacitare și
Consolidare pentru Égalitate în
Sănătate și Siguranță**

METODOLOGIE

privind intervenția coordonată a
profesioniștilor în cazurile de
violență domestică

Proiect derulat de:

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Material realizat de Centrul FILIA în cadrul proiectului „ACCESS - Advocacy, Capacitare, Consolidare pentru Egalitate în Sănătate și Siguranță”, desfășurat de Centrul FILIA în parteneriat cu Rabea Movement Norway, cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eegrants.org.

Mai multe informații despre proiect disponibile la: www.centrulfilia.ro/access.
Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

Copyright © Iunie 2022
Centrul de Dezvoltare Curriculară și Studii de Gen FILIA

Autoare: Andreea Braga, Centrul FILIA

Proiect derulat de:

CUPRINS

Introducere	4
Ce este violența domestică?	4
Mituri despre violența domestică	8
Drepturile victimelor violenței domestice	10
Ce înseamnă revictimizarea și de ce este important pentru profesioniști să evite revictimizarea?	11
Cine intervine în cazuri de violență domestică?	12
Echipe mobile pentru intervenție	13
Echipe multidisciplinare	14
Rolul profesioniștilor în cazurile de violență domestică	15
Metodologie privind intervenția profesioniștilor	18
INTERVENȚIA POLIȚISTULUI	19
Poliția este semnalată prin 112 (SNUAU) ca urmare a apelului victimei violenței domestice sau a unui martor:	19
Poliția este semnalată în scris sau verbal, la secție sau printr-o sesizare online că victima a fost agresată de soț/partener/fost partener sau de un alt membru de familie:	23
Poliția se sesizează din oficiu atunci când află de un caz de violență domestică:	24
INTERVENȚIA ASISTENȚEI SOCIALE	25
Serviciul Public de Asistență Socială este semnalat în scris sau verbal de către victimă sau de un martor despre situația de violență:	26
După emiterea ordinului de protecție provizoriu, în situația în care constată necesitatea acordării de servicii sociale, polițiștii solicită intervenția echipei mobile:	28
INTERVENȚIA ASISTENȚEI MEDICALE COMUNITARE, MEDIATOAREI SANITARE ȘI MOAȘEI	29
Asistenta medicală comunitară, moașa sau mediatoarea sanitară este semnalată în scris sau verbal de către victimă sau un martor despre situația de violență domestică:	29
INTERVENȚIA CADRULUI DIDACTIC	30
Cadrul didactic este informat sau află despre o situație de urgență în care se află copilul:	30
Cadrul didactic are suspiciunea că un copil este victimă a violenței domestice sau sexuale	31
Ce putem face pentru a îmbunătăți intervenția în cazurile de violență domestică?	31
Bibliografie	32
Resurse	33

Introducere

De ce această metodologie?

Prezentul document își propune să sistematizeze atribuțiile celor responsabili pentru siguranța femeilor și fetelor astfel încât să devină un instrument ușor de folosit pentru o intervenția coordonată în cazurile de violență domestică și violență de gen.

Cui se adresează metodologia?

Unui număr divers de profesioniști cu responsabilități în prevenirea și combaterea violenței domestice și violenței de gen – polițiști, asistenți sociali, psihologi, asistenți medicali comunitari, mediatori sanitari, mediatori școlari, cadre didactice sau alți membri ai echipelor mobile locale.

Supraviețuitoare vs. victime

În prezentul material vom folosi termenii de ”supraviețuitoare” și ”victime”, referindu-ne la persoanele care au trecut și trec în prezent prin violență domestică din partea soțului/fostului soț, partenerului/fostului partener. Cele mai multe dintre persoanele care au înregistrat sau au semnalat autorităților că se confruntă cu violența domestică din partea partenerului sunt femei, iar majoritatea agresorilor sunt bărbați. Convenția de la Istanbul subliniază faptul că este important să vorbim de **violență împotriva femeilor**, așa cum demonstrează datele statistice ale autorităților conform cărora peste 80% dintre victimele adulte sunt femei, însă este important să recunoaștem că și bărbații pot fi victime ale violenței domestice. În limbajul obișnuit, cât și în legislație este folosit termenul de ”victimă a violenței domestice”, însă pentru a recunoaște puterea și rezistența pe care o au aceste femei care sunt agresate de parteneri, vom folosi și termenul de ”supraviețuitoare a violenței domestice”.

Ce este violența domestică?

Violența domestică înseamnă toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent

dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima. Violența împotriva femeilor este o manifestare a relațiilor istoric inegale de putere dintre femei și bărbați. (Convenția de la Istanbul).

În peste 85% dintre cazurile de violență domestică înregistrate de poliție, victimele sunt femei (IGPR, 2021). 1 din 4 femei din România a fost agresată de partener sau de fostul partener (FRA, 2014). 55% dintre români consideră că violul este justificat în anumite situații – atunci când victima este îmbrăcată sumar, dacă a consumat băuturi alcoolice sau stupefiante sau dacă a acceptat să își însoțească partenerul acasă (Eurobarometrul 449, 2018).

Art. 4, alin (1) din Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice descrie diferitele forme de violență domestică:

Lit.	Formă de violență domestică	Descriere
a)	Violență verbală	Adresarea printr-un limbaj jignitor, brutal, precum utilizarea de insulte, amenințări, cuvinte și expresii degradante sau umilitoare.
b)	Violență psihologică	Impunerea voinței sau a controlului personal, provocarea de stări de tensiune și de suferință psihică în orice mod și prin orice mijloace, prin amenințare verbală sau în orice altă modalitate, șantaj, violență demonstrativă asupra obiectelor și animalelor, afișare ostentativă a armelor, neglijare, controlul vieții personale, acte de gelozie, constrângerile de orice fel, urmărirea fără drept, supravegherea locuinței, a locului de muncă sau a altor locuri frecventate de victimă, efectuarea de apeluri telefonice sau alte tipuri de comunicări prin mijloace de transmitere la distanță, care prin frecvență, conținut sau momentul în care sunt emise creează temere, precum și alte acțiuni cu efect similar;
c)	Violență fizică	Vătămarea corporală ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, inclusiv mascate ca fiind rezultatul unor accidente, prin

		otrăvire, intoxicare, precum și alte acțiuni cu efect similar, supunerea la eforturi fizice epuizante sau la activități cu grad mare de risc pentru viață sau sănătate și integritate corporală, altele decât cele de la lit. e);
d)	Violență sexuală	Agresiune sexuală, impunere de acte degradante, hărțuire, intimidare, manipulare, brutalitate în vederea întreținerii unor relații sexuale forțate, viol conjugal;
e)	Violență economică	Interzicerea activității profesionale, privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate, acțiunea de sustragere intenționată a bunurilor persoanei, interzicerea dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune, control inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune, refuzul de a susține familia, impunerea de munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv unui membru de familie minor, precum și alte acțiuni cu efect similar;
f)	Violență socială	Impunerea izolării persoanei de familie, de comunitate și de prieteni, interzicerea frecventării instituției de învățământ sau a locului de muncă, interzicerea/limitarea realizării profesionale, impunerea izolării, inclusiv în locuința comună, privarea de acces în spațiul de locuit, deposedarea de acte de identitate, privare intenționată de acces la informație, precum și alte acțiuni cu efect similar;
g)	Violență spirituală	Subestimarea sau diminuarea importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie, a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice ori religioase, interzicerea dreptului de a vorbi în limba maternă și de a învăța copiii să vorbească în limba maternă, impunerea aderării la credințe și practici spirituale și religioase inacceptabile, precum și alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare;
h)	Violență cibernetică	Hărțuire online, mesaje online instigatoare la ură pe bază de gen, urmărire online, amenințări online, publicarea nonconsensuală de informații și conținut grafic intim, accesul ilegal de interceptare a comunicațiilor și

		datelor private și orice altă formă de utilizare abuzivă a tehnologiei informației și a comunicațiilor prin intermediul calculatoarelor, telefoanelor mobile inteligente sau altor dispozitive similare care folosesc telecomunicațiile sau se pot conecta la internet și pot transmite și utiliza platformele sociale sau de e-mail, cu scopul de a face de rușine, umili, speria, amenința, reduce la tăcere victima.
--	--	---

Art. 4 alin. (2) din Legea nr. 217/2003 prevede că:

**În nicio formă și în nicio împrejurare,
obiceiul, cultura, religia, tradiția și onoarea NU pot fi considerate
drept justificare pentru niciun tip de acte de violență definite în prezenta lege.**

Violența domestică se manifestă sub forme noi odată cu dezvoltarea tehnologică și avântul comunicării online. O formă de violență îndreptată preponderent împotriva femeilor și fetelor este **răzbunarea prin pornografie sau răzbunarea neconsensuală (revenge porn)**. Pornografie neconsensuală presupune distribuirea online de fotografii sau clipuri cu conținut sexual fără consimțământul persoanei care apare în imagini. Agresorul este în cele mai multe cazuri fostul partener care folosește fotografiile sau clipuri obținute în timpul relației și urmărește să o umilească public pe fosta parteneră ca să se răzbune după încheierea relației. Nu întotdeauna agresorii sunt parteneri sau foști parteneri și nu întotdeauna motivul este răzbunarea, ci imaginile cu conținut sexual pot fi obținute prin furt de date online (spargerea contului de social media sau a emailului) sau furt din calculatorul sau telefonul victimei și urmărește umilirea victimei sau să provoace daune în viața reală a victimei (excluderea victimei dintr-un liceu, încheierea unui contract de muncă).

Sursa: European Institute for Gender Equality, 2017

Mituri despre violența domestică

Mit: ”Violența domestică se întâmplă doar la romi sau la musulmani.”

Realitate: Violența domestică are loc în toate comunitățile, indiferent de etnia sau apartenența religioasă a victimelor sau a agresorilor. Nu există încă un stat care să fi eradicat violența, însă există state cu intervenție imediată și adecvată, centrată pe drepturile supraviețuitoarelor violenței domestice.

Mit: ”Dacă voia să plece, pleca demult. Se întoarce la agresor pentru că îi place ei așa.”

Realitate: În medie, o victimă se întoarce la agresor de până la 8 ori până când reușește să iasă definitiv din relația abuzivă. Acest lucru se întâmplă din cauza dependenței psihologice și economice de agresor și a încrederii în sine scăzute ca urmare a violențelor repetate. Momentul în care supraviețuitoarea violenței decide să anunțe autoritățile este momentul cel mai periculos pentru ea, agresorul simte că pierde controlul și de multe ori recurge la gesturi și forme de violență extreme pentru a se impune și a recupera controlul asupra partenerei. Supraviețuirea în relația violentă face ca persoana agresată să evalueze pericolul și să îi fie frică pentru viața ei, motiv pentru care, alături de speranța că agresorul se va schimba, alege să se întoarcă lângă agresor.

Mit: ”Violența se întâmplă în familiile sărace”

Realitate: Violența se întâmplă în toate mediile. În cazul persoanelor cu un anumit statut economic sau social, violența domestică poate fi ascunsă mai ușor (de exemplu în cazul unei locuințe departe de vecini) sau reprezintă un stigmat puternic social (sunt persoane publice și nu vor ca imaginea lor să fie afectată).

Mit: ”Violența are loc doar când se consumă alcool”.

Realitate: Violența se întâmplă indiferent dacă se consumă alcool sau nu și are loc inclusiv în țările în care alcoolul este interzis. Alcoolul și substanțele stupefiante reprezintă factori favorizanți pentru violența domestică.

Mit: ”Victima sigur l-a provocat pe agresor (nu a făcut ce a zis agresorul, nu s-a comportat așa cum a vrut agresorul etc), doar nu o bătea degeaba.”

Realitate: Agresorul este singurul responsabil pentru comportamentul său. Nimic nu justifică violența. Nimeni nu are dreptul să lovească sau să rănească o altă ființă umană.

Mit: ”Violența e doar fizică – o palmă, un pumn.”

Realitate: Violența împotriva femeilor și violența domestică este de multe feluri – violența verbală, violență fizică, psihologică, socială, economică, spirituală, sexuală, cibernetică. Violența fizică lasă urme pe corp și este ușor de recunoscut, însă celelalte forme de violență au un impact puternic asupra psihicului victimei, distrug încrederea în sine și creează o stare de teroare și frică permanente.

Mit: ”Bărbații nu au cum să fie victime.”

Realitate: Și bărbații sunt victime ale violenței, de cele mai multe ori din partea altor bărbați din familie (fiu, tată, văr, partener), dar și din partea unor femei agresoare. Bărbaților le este rușine într-o mai mare măsură să recunoască faptul că au fost agresați de un membru de familie. Această rușine este strâns legată de faptul că masculinitatea este percepută de publicul larg în strânsă legătură cu forța, puterea, virilitatea, fiind, din acest punct de vedere, incompatibilă cu vulnerabilitatea, ca și când identitatea de victimă a violenței ar anula identitatea de bărbat sau ar slăbi-o.

Mit: ”Violul nu poate avea loc în familie, între soți.”

Realitate: Violul marital este incriminat în România, însă rămâne un subiect tabu și o infracțiune subraportată, în anul 2021 fiind înregistrate la Poliție doar 60 de cazuri de viol în care relația dintre victimă și agresori fiind de parteneri/soți sau foști parteneri. O anchetă desfășurată la nivelul Uniunii Europene arată că 31% din femeile căsătorite au declarat că au suferit șase sau mai multe incidente de viol din partea partenerului actual (FRA, 2014).

Mit: ”Violul este doar atunci când victima a fost agresată fizic, dacă a opus rezistență și are hainele rupte și semne că s-a zbatut.”

Realitate: Victimele violului reacționează diferit în fața agresiunii sexuale, se pot bloca (“îngheață”), pot fi amenințate cu o armă și, pentru că își doresc să trăiască, nu opun rezistență. Violul nu are loc numai prin constrângere, ci în lipsa consimțământului liber exprimat.

Drepturile victimelor violenței domestice

Conform prevederilor **art. 6 din Legea nr. 217/2003**, victimele violenței domestice au dreptul:

- a) la respectarea personalității, demnității și a vieții sale private;
- b) la informarea cu privire la exercitarea drepturilor sale;
- c) la protecție specială, adecvată situației și nevoilor sale;
- d) la servicii de consiliere, reabilitare, reintegrare socială, precum și la asistență medicală gratuită, în condițiile prezentei legi;
- e) la consiliere și asistență juridică gratuită, în condițiile legii.

Principii pentru siguranța supraviețuitoarelor violenței domestice

Respect și demnitate pentru toate victimele violenței domestice

Asigur confidențialitatea și respect deciziile supraviețuitoarelor violenței domestice și sexuale

Asigur non-discriminarea și siguranța în intervenția în cazurile de violență domestică și sexuală

Aplic legea, nu prejudecățile

Intervin acum, mâine poate fi prea târziu

Ce înseamnă revictimizarea și de ce este important pentru profesioniști să evite revictimizarea?¹

1. Violarea confidențialității

- Întrebări puse victimei de față cu familia sau abuzatorul
- Împărtășirea informațiilor primite de la o victimă colegilor, fără consimțământul acesteia

Nu facem publice niciodată numele și locația victimelor. Informațiile referitoare la supraviețuitoarele violenței domestice pot fi comunicate numai către profesioniștii care oferă servicii. **Numai cu acordul informat al supraviețuitoarelor violenței domestice**, aceste informații pot fi comunicate și către alți actori locali.

2. Bagatelizarea și minimalizarea abuzului

- Când profesioniștii nu iau în serios pericolul la care este expusă victima violenței
- Așteptarea ca victima să îl ierte pe agresor sau să îi tolereze comportamentul pentru că au trăit o viață împreună, au o familie sau pentru că abuzatorul este bolnav.

Agresiunea de orice fel nu trebuie minimalizată de către profesioniștii din domeniu. Violența domestică nu este un eveniment singular și implică mai multe forme de violență, pe care agresorul le manifestă în timp, este un fenomen continuu, intercalat cu momente scurte de regrete, așa numita „lună de miere”, în care agresorul se poartă frumos pentru o perioadă, însă revine în cele din urmă la violență. Când supraviețuitoarea violenței domestice solicită sprijinul autorităților, în majoritatea cazurilor se întâmplă după un lung timp în care a trăit deja diferite forme de violență și este momentul în care se teme pentru viața ei. **Acest moment în care anunță autoritățile și cere sprijinul lor pentru siguranța ei este momentul cel mai periculos pentru supraviețuitoarea violenței domestice pentru că agresorul simte că pierde controlul și va apela la violența extremă pentru a recâștiga acest control.** Cele mai multe crime au loc în această etapă, în care victima apelează la

¹ Secțiune adaptată și prelucrată din *Curs de formare pentru specialiștii din domeniul violenței domestice. Prevenire și intervenție comunitară în situațiile de violență domestică*. Poiana Brașov, mai 2019, editor material Iolanda Beldianu – Asociația Pas Alternativ, Brașov.

autorități. Din acest motiv, este responsabilitatea noastră, a celor care lucrează în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, să intervenim imediat și cu profesionalism, punând pe primul loc siguranța victimei și a copiilor acesteia.

3. Blamarea victimei și normalizarea violenței

- Când profesioniștii întreabă ce a făcut victima pentru a provoca abuzul, violența trăită din partea agresorului.
- Când profesioniștii consideră că victima este cea care crează probleme în relație.
- Când profesioniștii întreabă de ce victima nu pleacă, nu părăsește agresorul sau când fac comentarii de tipul ”lasă că vă împăcați voi”, ”nu e casă necertată”, care minimalizează gravitatea.

Caracterul complex și continuu al violenței domestice face ca supraviețuitoarea violenței să internalizeze credințele agresorului despre ea, dar și prejudecățile existente la nivelul societății referitoare la victime și să consideră că este vinovată pentru comportamentul agresorului, sperând că dacă se va comporta așa cum dorește agresorul și va face tot ceea ce zice agresorul, episoadele violente vor înceta, însă realitatea ne arată că agresorul încetează comportamentul violent doar pentru o perioadă limitată de timp, de obicei după ce și-a consumat furia printr-un episod de violență îndreptată împotriva soției/partenerii. Din acest motiv, **este important ca autoritățile responsabile să intervină cu profesionalism, să ofere o alternativă supraviețuitoarei violenței domestice la aceste prejudecăți și să nu o descurajeze prin consolidarea blamării victimei și normalizarea violenței.**

Cine intervine în cazuri de violență domestică?

La întrebarea ”Cine credeți că ar trebui să intervină când cineva își bate partenerul/partenera, soțul/soția?”, 53% dintre români au indicat pe primul loc poliția (Barometru de Gen. România 2018). Aceeași întrebare a fost adresată printr-un barometru și în anul 2003, însă atunci numai 33% dintre români răspundeau că poliția ar trebui să intervină, pe primul loc în numărul răspunsurilor fiind indicate rudele (CPE, 2003). Această creștere semnificativă ne arată că există o încredere mai mare

și o înțelegere mai clară a rolului extrem de important pe care îl joacă poliția în intervenția imediată atunci când este semnalat un caz de violență domestică.

Din păcate însă, ceilalți profesioniști cu responsabilități în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice și a violenței împotriva femeilor nu se regăsesc în topul răspunsurilor la această întrebare, fiind în puține cazuri indicați ca persoane care ar trebui să intervină în cazurile de violență domestică. Alarmant este faptul că 1 din 5 români consideră că cei doi trebuie lăsați să își rezolve singuri problema (Barometru de Gen. România 2018), violența domestică fiind încă percepută ca o problemă privată, în acord cu zicala tradițională ”rufele murdare se spală în familie”.

Echipe mobile pentru intervenție

Metodologia de intervenție a **echipelor mobile** este prezentată în Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice, precum și în Procedura din 7 decembrie 2018 privind intervenția de urgență în cazurile de violență domestică². Vom prezenta în detaliu metodologia de intervenție în secțiunea destinată intervenției profesioniștilor.

Art. 351*) - (1) Intervenția de urgență se realizează din perspectiva acordării serviciilor sociale prin intermediul unei **echipe mobile formate din reprezentanți ai Serviciului Public de Asistență Socială, denumit în continuare SPAS.**

(2) **Echipa mobilă** are rol de verificare a semnalărilor, de evaluare inițială și de realizare a demersurilor necesare pentru depășirea riscului imediat, constând în: transport la unitatea sanitară cea mai apropiată în situațiile în care victimă necesită îngrijiri medicale, sesizarea organelor de cercetare penală, sesizarea organelor competente pentru emiterea unui ordin de protecție provizoriu, orientarea către Direcția generală de asistență socială și protecția copilului, denumită în continuare DGASPC, sau, după caz, la SPAS, în vederea găzduirii în centre rezidențiale adecvate nevoilor și aplicării managementului de caz pentru victime și agresori.

(3) Semnalarea situațiilor urgente de violență domestică pentru care este necesar sprijinul din partea serviciilor sociale se realizează prin intermediul liniilor telefonice ale instituțiilor publice abilitate să intervină în cazurile de violență domestică, inclusiv al liniilor telefonice de urgență.

² Aprobata prin Ordinul nr. 2.525 din 7 decembrie 2018, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 95 din 6 februarie 2019.

(4) Personalul din cadrul SPAS realizează evaluarea gradului de risc, din perspectiva acordării serviciilor sociale, pe baza unui instrument specific, care se aprobă, împreună cu procedura pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică, prin ordin emis de către ministrul muncii și justiției sociale.

Art. 352*) - (1) Pentru verificarea semnalărilor privind violența domestică, reprezentanții SPAS au drept de acces în sediile sau punctele de lucru ale persoanelor juridice, precum și la domiciliul persoanelor fizice.

(2) Managementul de caz se asigură de către compartimentul violență domestică din cadrul DGASPC. În scopul de a asigura accesul neîngrădit la găzduire în situațiile de urgență, precum și la restul serviciilor sociale existente pentru victimele violenței domestice, precum și pentru agresori, DGASPC depune diligențele necesare pe lângă SPAS și furnizorii privați de servicii sociale de pe raza teritorială a județului. Victimele pot fi găzduite în orice serviciu social cu această destinație, indiferent de domiciliul acestora, unde există un loc disponibil.

Echipe multidisciplinare

Prin HG nr. 49/2011 au fost stabilite responsabilitățile reprezentanților instituțiilor cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice și metodologia de lucru în cadrul acestor echipe de intervenție.

Din **echipa multidisciplinară** fac parte minim **asistentul social** (de regulă este și managerul de caz), **psihologul, medicul, polițistul, juristul**. După caz, în echipa multidisciplinară poate fi invitat **cadru didactic al copilului și/sau consilierul școlar** (obligatoriu pentru cazurile de exploatare prin muncă, trafic de copii și repatrierea copiilor români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state).

Echipele multidisciplinare pot interveni cu succes atunci când membrii lor au o înțelegere comună asupra violenței domestice, a cauzelor și efectelor violenței domestice, a pârgurilor legislative și a serviciilor disponibile și atunci când există comunicare și coordonare continue. Un aspect relevant îl reprezintă și înțelegerea clară a responsabilităților pe care fiecare membru al echipei multidisciplinare le are pentru soluționarea cazurilor de violență domestică. O resursă importantă pentru a înțelege în

Proiect derulat de:

detaliu modul de funcționare al echipelor multidisciplinare îl reprezintă Manualul pentru specialiști - ”Violența domestică: intervenția coordonată a echipei multidisciplinare”, realizat în cadrul programului de finanțare ”Violența domestică și violența bazată de deosebirea de sex”, sub coordonarea Gabrielei Dima și Iolande Beldianu. Conform Manualului pentru specialiști, reprezentanții diferitelor instituții care fac parte din echipa multidisciplinară au responsabilități cu privire la cazul de violență domestică identificat, care vor fi prezentate în cele ce urmează.

Rolul profesioniștilor în cazurile de violență domestică

ROLUL POLIȚISTULUI

Polițistul are următoarele responsabilități:

- Identificarea situațiilor de violență domestică și preluarea cazurilor
- Intervenția la fața locului conform legislației
- Evaluarea riscului și asigurarea protecției victimelor
- Colectarea probelor/dovezilor
- Raportarea cazului
- Monitorizarea cazului
- Îndrumarea victimelor infracțiunilor săvârșite cu violență către alte instituții responsabile
- Colaborarea cu celelalte instituții și servicii responsabile

ROLUL ASISTENTULUI SOCIAL

Asistentul social are o serie de responsabilități atunci când ia cunoștință despre existența unui caz de violență domestică, după cum urmează:

1. **Identificarea situațiilor de violență** – Asistenții sociali din cadrul SPAS (Serviciilor Publice de Asistență Socială) identifică aceste situații prin colectarea și verificarea informațiilor primite de la actorii locali – cadrele didactice, directorii unităților de învățământ, consilierii școlari, mediatorii școlari, cadrele medico-sanitare (medici, asistente, mediatorul sanitar, asistentul comunitar), polițiști, polițiști locali, preoți, reprezentanți ai ONG-urilor și grupurilor civice sau cetățeni etc.

2. **Sesizarea situațiilor de violență** – Odată identificate, cazurile de violență vor fi semnalate către DGASPC (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului). Atunci când sunt implicați copii, asistentul social are obligația să semnaleze DGASPC cu privire la situațiile de violență. În cazul victimelor adulte, asistentul social are posibilitatea să semnaleze DGASPC cu acordul victimei, dacă aceasta dorește să beneficieze de serviciile disponibile la nivelul direcției.
3. **Evaluarea cazurilor de violență** – Pentru a înțelege complexitatea cazului de violență identificat este bine să existe o echipă multidisciplinară și interinstituțională, din a cărei componență nu ar trebui să lipsească - asistentul social, psihologul, medicul, polițistul, juristul. **Asistentul social este responsabil de evaluarea socială a victimei violenței domestice (conform HG 49/2011, cap. IV 2.4), informații ce vor fi înscrise în anchetă socială.** Scopul evaluării sociale este de a putea decide care sunt cele mai bune modalități de intervenție în funcție de fiecare caz în parte și nu pornind de la prejudecăți sau generalizări.
4. **Întocmirea planului de reabilitare și/sau de reintegrare socială** – Asistentul social care este manager de caz realizează **planul de reabilitare și/sau reintegrare socială**, pe baza raportului de evaluare detaliată al echipei multidisciplinare și cu participarea adultului. Prestațiile și serviciile prevăzute în plan se adresează atât victimei, cât și familiei acesteia și agresorului.
5. **Furnizarea serviciilor** - Asistentul social- manager de caz trebuie să faciliteze accesul la serviciile menționate în plan și să acompanieze, după caz, sau să comunice cu restul membrilor echipei multidisciplinare.
6. **Monitorizarea cazului** – Asistentul social – manager de caz are responsabilitatea să urmărească îndeplinirea aspectelor trecute în planul de reintegrare, să evalueze riscurile și să adapteze planul în funcție de ele, să organizeze întâlniri cu echipa multidisciplinară pentru reevaluarea cazului, reevaluarea situației adultului victimă și a familiei acestuia, documentarea cazului.
7. **Închiderea cazului** – Cazul este închis după o perioadă de 6 luni de monitorizare postservicii. Asistentul social - manager de caz are responsabilitatea monitorizării cazului postservicii.
8. **Supervizarea** – Asistenții sociali care lucrează direct cu victimele trebuie să respecte confidențialitatea datelor, însă sunt încărcăți emoțional și mental cu mărturiile și traumele

victimelor. Pentru a putea gestiona cazul cu respectarea principiilor etice este bine să existe supervizarea din partea altui asistent social.

ROLUL PSIHOLOGULUI

Ori de câte ori există suspiciune că a avut un loc o situație de violență domestică, psihologul trebuie să declanșeze procedura de screening și are ca scop scoaterea la lumină a comportamentelor abuzive care sunt trecute sub tăcere sau neconștientizate. ”La fel se procedează și în cazul copiilor pentru care există suspiciunea că problemele sale psihosomatice, emoționale sau comportamentale se pot datora violenței în familie. Copiii pot fi ghidați de psiholog prin joc, desen, discuții despre familie (ex. desenul familiei) să povestească sau să proiecteze aspecte legate de abuz; acestea sunt explorate mai departe în anamneza copilului pe care psihologul o face cu părintele.” (Dima, Beldianu, 2017).

Printre responsabilitățile **psihologului** se regăsesc:

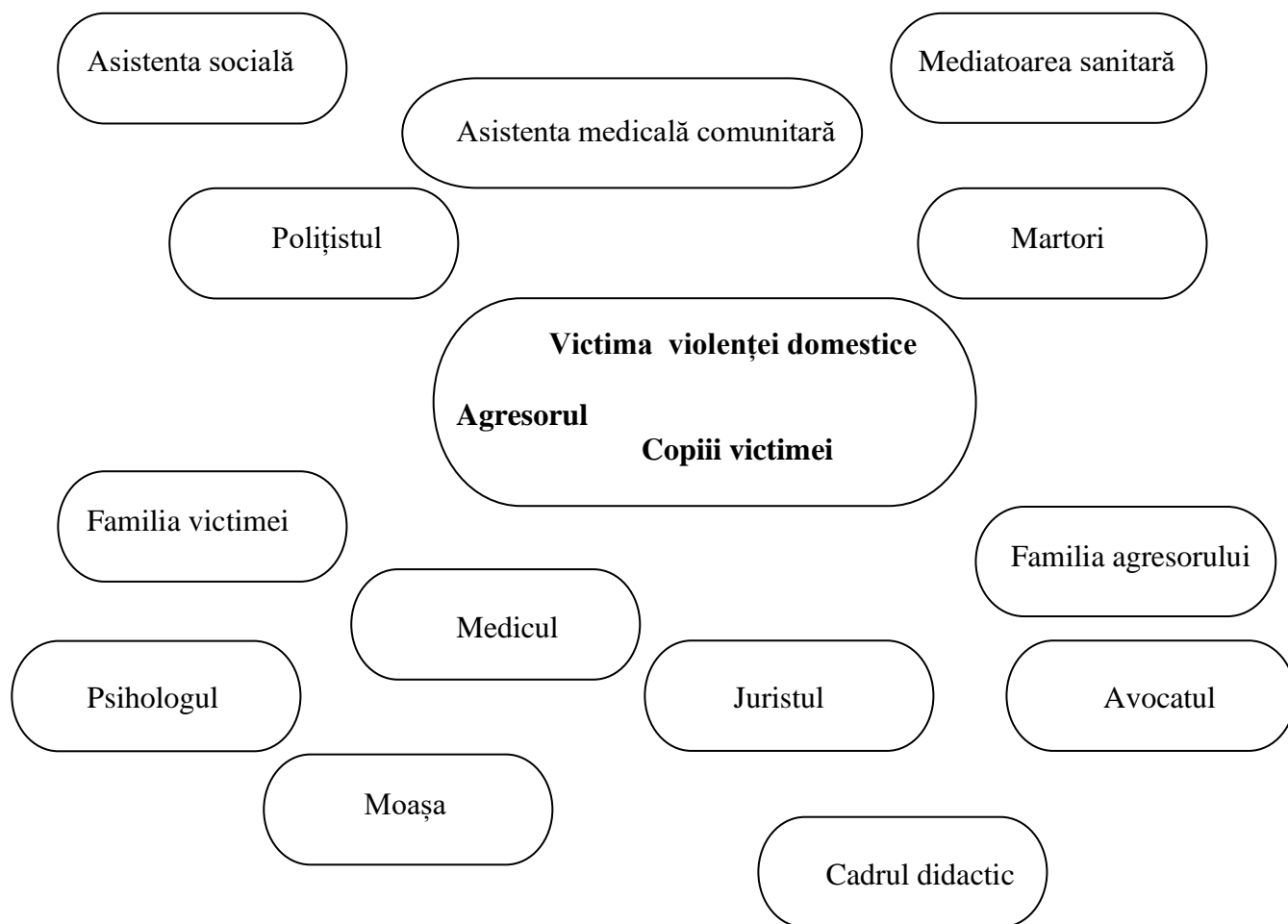
- Sesizarea și referirea cazului către servicii specializate atunci când intră primul în contact cu victimele;
- Informare cu privire la serviciile suport pentru victimele violenței domestice;
- Evaluare – consultanță clinică;
- Consiliere, terapie;

ROLUL MEDICULUI

Fiind considerate și o problemă de sănătate publică, **medicii** au responsabilități atunci când află despre o situație de violență domestică. Adesea medicii sunt primii care intră în contact cu victimele violenței domestice și pot identifica victimelor, le pot acorda serviciile de îngrijire adecvate și pot îndruma pacientele către servicii complementare. Organizația Mondială a Sănătății recomandă medicilor:

- Să promoveze cunoașterea despre diferitele forme de violență domestică
- Să acorde atenție depistării victimelor și să introducă și anamneza cu privire la situațiile de abuz
- Să acorde îngrijirea adecvată
- Să înregistreze detaliat situațiile despre abuz, inclusive informații despre agresor
- Să asigure intimidate și confidențialitate pacientelor

- Să sprijine emotional victimele
- Să sprijine intervenția prin îndrumarea victimelor
- Să cunoască și să îndrume victimele către instituțiile responsabile

Metodologie privind intervenția profesioniștilor

INTERVENȚIA POLIȚISTULUI

1. Poliția este semnalată prin 112 (SNUAU³) ca urmare a apelului victimei violenței domestice sau a unui martor:

- Un echipaj de poliție se deplasează la fața locului și ia toate măsurile necesare pentru a separa victima de agresor și se asigură că victima și copiii acesteia sunt în siguranță.
- Întreabă victima dacă are nevoie de îngrijiri medicale și solicită intervenția echipajelor medicale.
- Informează atât victima, cât și agresorul cu privire la drepturile și obligațiile acestora, măsurile ce vor fi dispuse în urma evaluării situației de fapt, prin ordinul de protecție provizoriu.

ATENȚIE: "NU este nevoie de o solicitare expresă din partea victimei sau a altei persoane pentru emiterea unui ordin de protecție provizoriu. Agentul de poliție are obligația de a verifica dacă sunt îndeplinite criteriile legale pentru adoptarea acestuia"⁴.

- După ce a separat victima de agresor, agentul de poliție aplică formularul de evaluare a riscului (cu două componente):
 - Evaluarea riscului prin prisma răspunsurilor victimei.
 - Constatările polițistului. Pentru ca poate reprezenta o probă în instanță, este important ca polițistul să descrie în detaliu ceea ce observă (ex: lucruri sparte, răsturnate prin casă, copii care plâng, urme de zgârieturi/vânătași, haine rupte etc).

IMPORTANT: Ideal ar fi victimei să nu îi fie adresate întrebări din chestionarul de evaluare a riscului în prezența altor persoane (membri de familie ai săi sau ai agresorului sau chiar în prezența copiilor acesteia) pentru a nu fi intimidată sau pentru a nu evita să spună exact prin ceea ce a trecut de rușine. Acolo unde exista posibilitatea este recomandat ca o agentă de poliție să aplice formularul de evaluare a riscului în cazul în care victima este femeie.

³ Serviciul Național Unic pentru Apeluri de Urgență.

⁴ Dima, B., Achimescu, C., Fodor, E., *Modul de proceduri de asistență și soluționare administrativă a plângerilor cetățenilor cu privire la abuzuri și nereguli pentru o autoritate din sistemul judiciar. Procedura privind Raporturile dintre Agentul Constatator și Persoanele Implicate în Acte de Violență Domestică*, material realizat de Transparency Romania International, în cadrul proiectului "Servicii de consiliere juridică pentru victime ale unor abuzuri sau nereguli din administrație și justiție", p. 10, disponibil la adresa: https://www.transparency.org.ro/sites/default/files/download/files/Model%20de%20procedura_Sistemul%20judiciar.pdf

În cazul constatării **existenței unui risc iminent:**

victima este de acord și polițistul emite pe loc un ordin de protecție provizoriu.

victima NU este de acord cu emiterea ordinului de protecție:

polițistul informează victima cu privire la riscurile la care se expune

polițistul informează victima cu privire la posibilitatea formulării unei cereri pentru emiterea unui ordin de protecție potrivit art. 23 din Legea nr. 217/2003.

victima semnează în formularul de evaluare a riscului că refuză emiterea unui ordin de protecție. În situația în care victima refuză să semneze, se menționează acest fapt în formularul de evaluare a riscului, la secțiunea dedicată semnăturii acesteia.

În cazul constatării că **nu există risc iminent:**

polițistul informează victima cu privire la posibilitatea formulării unei cereri pentru emiterea unui ordin de protecție potrivit art. 23 din Legea nr. 217/2003. Un formular tipizat trebuie pus la dispoziția victimei de către polițist, termenul de soluționare a cererii de către instanță fiind de maxim 72 de ore⁵.

Orice altă informație comunicată de victimă, obținută de la alte persoane sau constatată de polițist va fi consemnată în formularul de evaluare a riscului, în spațiul special destinat.

IMPORTANT ”Descrierea cât mai amănunțită a locului faptei și a stării emoționale a persoanelor întâlnite de către agentul de poliție este deosebit de utilă atât în evaluare riscului iminent, cât și în ipoteza unor acțiuni viitoare (care implică organele judiciare). [...] Agentul de poliție trebuie să fie conștient că este singurul în măsură să observe și să consemneze elementele care nu mai pot fi constatate ulterior, dar care sunt fundamentale în analiza realizată de procuror sau judecător”⁶.

Polițistul semnează obligatoriu formularul de evaluare a riscului.

După emiterea ordinului de protecție provizoriu, în situația în care constată necesitatea acordării de servicii sociale, polițiștii solicită intervenția echipei mobile.

⁵ Formularul tipizat cu explicații privind completarea sa poate fi accesat aici https://www.asociatia-anais.ro/sites/default/files/proiecte/stop-violentei-familie/Ghid-de-completare-a-cererii-privind-emiterea-ordinului-de-protectie_BUN.pdf

⁶ Dima, B., Achimescu, C., Fodor, op.cit., p. 17.

Dacă a fost emis ordinul de protecție provizoriu, iar agresorul declară că nu are asigurată cazarea din altă sursă, polițistul care a emis ordinul de protecție provizoriu îl informează pe agresor cu privire la dreptul de a solicita găzduirea în cadrul centrelor rezidențiale pentru persoanele fără adăpost sau al adăposturilor de noapte.

Dacă agresorul nu dorește să beneficieze de cazarea pusă la dispoziție și optează să locuiască la o altă persoană, polițistul care a emis ordinul de protecție îi va solicita să dea o declarație privind adresa la care va locui și persoana care îi va asigura cazarea.

Ordinul de protecție provizoriu se înaintează, însoțit de formularul de evaluare a riscului și de mijloacele de probă obținute, de către unitatea de poliție din care face parte polițistul care l-a emis, pentru confirmare, parchetului de pe lângă judecătoria competentă în a cărei rază teritorială a fost emis, în termen de 24 de ore de la data emiterii.

ATENȚIE

Ordinul de protecție provizoriu poate fi emis și în situația în care **victima se află în imposibilitatea obiectivă** de a furniza informațiile necesare completării formularului de evaluare a riscului, pe baza evaluării criteriilor din cap. I al formularului de către polițist.

Informațiile necesare completării cap. I al formularului de evaluare a riscului sunt obținute pe baza probelor administrate potrivit prevederilor art. 22² din Legea nr. 217/2003:

(1) Pentru verificarea sesizărilor privind violența domestică, aflarea adevărului și soluționarea justă a sesizării, polițiștii au dreptul să obțină probe prin următoarele mijloace:

- a) constatarea prin propriile simțuri și consemnarea celor constatate într-un înscris ori înregistrarea celor constatate cu mijloace tehnice;
- b) consultarea bazelor de date la care au acces potrivit atribuțiilor de serviciu și consemnarea celor constatate într-un înscris;
- c) declarațiile persoanelor implicate în actele de violență domestică, ale persoanelor care au asistat la producerea actelor de violență domestică și ale altor persoane care pot comunica informații cu privire la persoanele implicate în actele de violență domestică;
- d) înregistrări video sau audio ori fotografii, indiferent de proveniența acestora;

e) înregistrări, inclusiv cele de natura mesajelor sau postărilor în mediul electronic și/sau de telefonie mobilă.

(2) Pentru verificarea sesizărilor privind violența domestică și în scopul obținerii de probe cu privire la aspectele ce fac obiectul sesizării, polițiștii au dreptul de a pătrunde în domiciliul sau reședința oricărei persoane fizice, fără acordul acesteia, precum și în sediul oricărei persoane juridice, fără acordul reprezentantului legal al acesteia, dacă sesizarea indică în mod expres că actele de violență domestică au loc sau au avut loc în spațiile respective.

(3) Polițiștii pot folosi forța și mijloacele din dotare, în mod adecvat și proporțional, pentru a pătrunde în spațiile prevăzute la alin. (2).

(4) Acțiunile polițiștilor în spațiile prevăzute la alin. (2), inclusiv cele de pătrundere, pot fi înregistrate cu mijloacele audio-video sau foto din dotare, fără consimțământul persoanelor, înregistrările sau fotografiile constituind probe în sensul alin. (1) lit. a) și urmând regimul probelor prevăzute de Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare, sau de Legea nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare, după caz.

(5) Polițiștii strâng probele potrivit dispozițiilor prevăzute de Legea nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare, atunci când, în cursul verificării sesizărilor privind violența domestică, constată că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru ca actele de violență domestică săvârșite să facă obiectul cercetării sub aspectul săvârșirii unor infracțiuni.

Conform Ordinului 146/2578/2018, ”Pot fi protejate nu doar victimele care au suferit deja acte de violență, ci și cele potențiale, dacă se dovedește un risc iminent la adresa vieții și integrității lor fizice”.⁷

⁷ Idem.

2. Poliția este semnalată în scris sau verbal, la secție sau printr-o sesizare online⁸ că victima a fost agresată de soț/partener/fost partener sau de un alt membru de familie:

Polițistul care preia sesizarea va gestiona intervenția și emiterea ordinului de protecție provizoriu, **indiferent dacă victima reclamă sau nu săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală⁹.**

Întreabă victima dacă are nevoie de îngrijiri medicale și solicită intervenția echipajelor medicale.

Aplică formularul de evaluare a riscului (cu două componente):

Evaluarea riscului prin prisma răspunsurilor victimei.

Constatările polițistului. Pentru ca poate reprezenta o probă în instanță, este important ca polițistul să descrie în detaliu ceea ce observă (ex: copii care plâng, speriați, urme de zgârieturi/vânătaii pe corpul victimei, haine rupte, obiecte distruse/sparte etc).

În cazul constatării **existenței unui risc iminent:**

victima este de acord și polițistul emite pe loc un ordin de protecție provizoriu.

victima **NU** este de acord cu emiterea ordinului de protecție:

polițistul informează victima cu privire la riscurile la care se expune

polițistul informează victima cu privire la posibilitatea formulării unei cereri pentru emiterea unui ordin de protecție potrivit art. 23 din Legea nr. 217/2003.

victima semnează în formularul de evaluare a riscului că refuză emiterea unui ordin de protecție.

În cazul constatării **că nu există risc iminent:**

polițistul informează victima cu privire la posibilitatea formulării unei cereri pentru emiterea unui ordin de protecție potrivit art. 23 din Legea nr. 217/2003.

Orice altă informație comunicată de victimă, obținută de la alte persoane sau constatată de polițist va fi consemnată în formularul de evaluare a riscului, în spațiul special destinat.

⁸ <https://b.politiaromana.ro/ro/petitie-online>

⁹ Conform prevederilor Ordinului Ministrului Afacerilor Interne.

Polițistul semnează obligatoriu formularul de evaluare a riscului.

După emiterea ordinului de protecție provizoriu, în situația în care constată necesitatea acordării de servicii sociale, polițiștii solicită intervenția echipei mobile.

Dacă a fost emis ordinul de protecție provizoriu, iar agresorul declară că nu are asigurată cazarea din altă sursă, polițistul care a emis ordinul de protecție provizoriu îl informează pe agresor cu privire la dreptul de a solicita găzduirea în cadrul centrelor rezidențiale pentru persoanele fără adăpost sau al adăposturilor de noapte.

Dacă agresorul nu dorește să beneficieze de cazarea pusă la dispoziție și optează să locuiască la o altă persoană, polițistul care a emis ordinul de protecție îi va solicita să dea o declarație privind adresa la care va locui și persoana care îi va asigura cazarea.

ATENȚIE

”Nu este necesar să fie emis un mandat de percheziție domiciliară de către judecătorul de drepturi și libertăți pentru ca agentul de poliție să poată interveni în situații de violență domestică. Singura condiție care trebuie îndeplinită este ca în sesizare să fie prevăzut expres adresa unde au avut sau au loc actele de violență domestică”¹⁰.

3. Poliția se sesizează din oficiu atunci când află de un caz de violență domestică:

Atunci când organele de poliție se sesizează din oficiu cu privire la săvârșirea unei infracțiuni pentru care începerea urmăririi penale este condiționată de plângerea prealabilă a persoanei vătămate, fapta nefiind constatată în flagrant de către acestea, se procedează la întocmirea unui proces-verbal ce urmează a fi înregistrat în registrele privind sesizările cu caracter penal, indiferent dacă persoana vătămată a formulat sau nu plângere¹¹.

Se urmăresc pașii descriși la Intervenția polițistului, punctul 2.

¹⁰ Dima, B., Achimescu, C., Fodor, E., *Modul de proceduri de asistență și soluționare administrativă a plângerilor cetățenilor cu privire la abuzuri și nereguli pentru o autoritate din sistemul judiciar. Procedura privind Raporturile dintre Agentul Constatator și Persoanele Implicate în Acte de Violență Domestică*, material realizat de Transparency Romania International, în cadrul proiectului ”Servicii de consiliere juridică pentru victime ale unor abuzuri sau nereguli din administrație și justiție”, p. 15, disponibil la adresa:

https://www.transparency.org.ro/sites/default/files/download/files/Model%20de%20procedura_Sistemul%20judiciar.pdf

¹¹ Art. 5 alin. (3) din Norme metodologice privind înregistrarea, evidența unitară, circuitul sesizărilor penale și coordonarea administrativă a activităților dispuse organelor de poliție de către procuror, Anexă la Ordinul comun nr. 56/12/C/10/2014.

ATENȚIE

Aplicarea formularului de evaluare a riscului de către agentul de poliție în cazurile de violență domestică **este obligatorie și NU este condiționată de existența unei plângeri sau sesizări penale.**

INTERVENȚIA ASISTENȚEI SOCIALE

Art. 76 alin. (1) din Legea nr. 292/2011 - Legea asistenței sociale: Autoritățile administrației publice locale au responsabilitatea înființării, organizării, administrării și furnizării serviciilor sociale destinate prevenirii și combaterii violenței în familie.

Art. 1 alin. (1) din Procedura din 2018 pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică¹²: Intervenția de urgență în cazurile de violență domestică se realizează de către echipa mobilă alcătuită din reprezentanți ai **serviciului public de asistență socială, denumit în continuare SPAS**, sau, după caz, de către reprezentanți ai direcției generale de asistență socială și protecția copilului, denumită în continuare *DGASPC*.

alin. (2) Consiliile locale/județene au responsabilitatea de a organiza, coordona și sprijini activitatea echipei mobile prevăzute la alin. (1) din perspectiva alocării tuturor resurselor umane, materiale și financiare necesare intervenției de urgență. În acest sens, prin hotărâre a consiliului local/consiliului județean, **componenta echipei mobile poate fi extinsă prin includerea unor reprezentanți ai poliției locale, serviciului public de asistență medicală comunitară, oricăror alți specialiști din cadrul aparatului propriu, reprezentanți ai diferiților furnizori privați de servicii sociale, voluntari etc**

IMPORTANT

SPAS va pune la dispoziția organelor de poliție lista persoanelor din cadrul SPAS desemnate, cu atribuții în cadrul echipei mobile, inclusiv datele de contact ale acestora.

¹² Procedura din 2018 pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică poate fi accesată aici - <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/210561>

1. Serviciul Public de Asistență Socială este semnalat în scris sau verbal de către victimă sau de un martor despre situația de violență:

Realizează demersurile necesare pentru depășirea riscului imediat, după caz, acestea putând consta în:

transport la unitatea sanitară cea mai apropiată în situațiile în care victima necesită îngrijiri medicale de urgență sau, după caz, sesizarea numărului unic pentru apeluri de urgență 112.

sesizarea organelor de urmărire penală, sesizarea organelor de poliție pentru emiterea unui ordin de protecție provizoriu, sesizarea instanțelor judecătorești în vederea emiterii ordinului de protecție

orientarea către SPAS sau, după caz, către furnizorii privați de servicii sociale, acreditați în condițiile legii, în vederea găzduirii în centre rezidențiale adecvate nevoilor și aplicării managementului de caz pentru victime și, după caz, pentru agresori

Asistenta socială sau un alt membru al echipei mobile aplică fișa pentru evaluarea gradului de risc și măsuri de siguranță necesare pentru victimele violenței domestice¹³ (Anexa 1).

Asistenta socială sau un alt membru al echipei mobile notează cu atenție răspunsurile victimei și notează și observațiile personale (există urme de lovituri, are hainele rupte, este foarte speriată etc).

Ca urmare a aplicării formularului de evaluare a riscului, **asistenta socială constată un risc crescut:**

informează obligatoriu și orientează victima în ceea ce privește serviciile sociale existente pe raza localității/județului, adecvate nevoilor acesteia în vederea furnizării serviciilor necesare pentru protecția acesteia.

informează victima despre măsurile de protecție de care poate beneficia: ordin de protecție provizoriu, ordin de protecție, formularea unei plângeri prealabile, eliberarea unui certificat medico-legal, consiliere juridică în vederea separării de agresor.

¹³ Fisa poate fi accesata aici - <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/210561>

ATENȚIE

Asistenta socială sau un alt membru al echipei mobile solicită ajutorul organelor abilitate în funcție de nevoile identificate:

- **Poliției** în vederea înregistrării unei plângeri penale împotriva agresorului și aplicării formularului de evaluare a riscului și emiterii unui ordin de protecție provizoriu (aplicarea formularului **NU este condiționată** de existența unei plângeri înregistrate împotriva agresorului).
- **DGASPC-ului** în vederea identificării serviciilor necesare pentru protecția victimei (consiliere psihologică, juridică) sau pentru găzduire într-un adăpost (centru rezidențial, locuință protejată), care nu are adresa publică, în situația în care victima acceptă această măsură de siguranță și dorește să se adăpostească împreună cu copiii săi.
- **Agenciei Naționale pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (ANES)** prin apelarea numărului unic la nivel național destinat victimelor violenței domestice **0800.500.333** Reprezentanții ANES pot oferi informații actualizate cu privire la serviciile existente la nivel național și local.

Ca urmare a aplicării formularului de evaluare a riscului, **asistenta socială constată un risc mediu:**

informează victima despre măsurile de protecție de care poate beneficia: ordin de protecție provizoriu, ordin de protecție, formularea unei plângeri prealabile, eliberarea unui certificat medico-legal, consiliere juridică în vederea separării de agresor.

Ca urmare a aplicării formularului de evaluare a riscului, **asistenta socială constată un risc mic:**

informarea victimei cu privire la drepturile și măsurile de care poate beneficia potrivit Legii nr. 217/2003, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **în special în ceea ce privește serviciile sociale de informare și consiliere a victimei în vederea prevenirii și combaterii violenței domestice.**

Colaborează cu serviciile de asistență medicală comunitară în situația în care identifică probleme medicale privind victimele și/sau copiii lor.

2. După emiterea ordinului de protecție provizoriu, în situația în care constată necesitatea acordării de servicii sociale, polițiștii solicită intervenția echipei mobile:

Servicii sociale pentru agresor:

atunci când prin ordinul de protecție provizoriu s-a dispus măsura evacuării temporare a agresorului din domiciliu, iar acesta din urmă a solicitat, potrivit legii, cazarea într-un centru rezidențial.

echipa mobilă se deplasează la fața locului în maximum 90 de minute de la momentul semnalării efectuate de către organele de poliție și asigură sprijinul necesar pentru orientarea și conducerea de îndată a agresorului către centrele rezidențiale gestionate de autoritățile administrației publice locale sau, după caz, către alte servicii sociale adecvate.

Servicii sociale pentru victimă:

Asistenta socială sau un alt membru al echipei mobile aplică fișa pentru evaluarea gradului de risc și măsuri de siguranță necesare pentru victimele violenței domestice¹⁴ (Anexa 1).

Se urmăresc pașii descriși la Intervenția asistentei sociale, punctul 1.

IMPORTANT

În vederea depășirii situației de urgență în care se află, **victimele pot fi găzduite în orice serviciu social existent cu această destinație, acolo unde există un loc disponibil, indiferent de domiciliul acestora.**

¹⁴ Fisa poate fi accesata aici - <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/210561>

INTERVENȚIA ASISTENȚEI MEDICALE COMUNITARE, MEDIATOAREI SANITARE ȘI MOAȘEI

Direcțiile de sănătate publică județene au atribuții și în ceea ce privește victimele violenței domestice prin **asigurarea serviciilor de monitorizare și intervenție la domiciliu, cu sprijinul asistenților medicali comunitari** (Art.7 lit. h) din Norme metodologice din 2019 privind organizarea, funcționarea și finanțarea activității de asistență medicală comunitară).

Asistenții medicali comunitari, moașele și mediatoarele sanitare au responsabilitatea de a identifica și notifica autoritățile competente cazurile de violență domestică, cazurile de abuz, alte situații care necesită intervenția altor servicii decât cele care sunt de competența asistenței medicale comunitare; (Art. 10, alin. (1) lit. o) și alin. (2) lit. w).

Asistenta medicală comunitară, moașa sau mediatoarea sanitară este semnalată în scris sau verbal de către victimă sau un martor despre situația de violență domestică:

- Întreabă victima dacă are nevoie de îngrijiri medicale și solicită intervenția echipajelor medicale.**
- Dacă viața victimei și a copiilor acesteia este pusă în pericol sună de îndată la numărul unic pentru apeluri 112. Un echipaj de poliție se va deplasa la fața locului și va urma pașii descriși în secțiunea **Intervenția polițistului**.**
- Semnaleză în scris sau verbal, telefonic sau online Serviciul Public de Asistență Socială, respectiv persoanele desemnate la nivelul unității administrativ-teritoriale cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice (membri ai echipei mobile) și/sau **Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului**.**

IMPORTANT: Recomandăm semnalarea în scris (online sau fizic) pentru că reprezintă și o dovadă a faptului că autoritățile responsabile au fost informate cu privire la situația de violență domestică existentă și sunt obligate să ia măsurile care se impun conform prevederilor legale pentru siguranța supraviețuitoarei violenței.

INTERVENȚIA CADRULUI DIDACTIC

Cadrele didactice (educatorii din creșe, grădinițe, învățătorii din ciclul primar, profesorii din școli, licee, școli profesionale etc.) joacă un rol important în semnalarea cazurilor de violență domestică sau violență de gen. Dacă un cadru didactic are **suspiciunea că unul dintre elevi este victimă directă sau secundară a violenței domestice sau sexuale acasă are obligația să semnaleze/sesizeze autoritățile, conform prevederilor HG nr. 49/2011.**

ATENȚIE! Orice prezumție de pericol pentru copil trebuie să declanșeze un proces de semnalare către autoritățile abilitate, chiar dacă acesta nu se va confirma.

În situațiile urgente se recomandă contactarea imediată a DGASPC prin intermediul **numărului unic la nivel național 119 pentru raportarea cazurilor de abuz, neglijare, exploatare și orice altă formă de violență asupra copilului.** Apelurile privind raportarea abuzurilor asupra copiilor pot fi preluate 24 de ore din 24 de către asistenți sociali și reprezentanți ai DGASPC.

Cadrul didactic este informat sau află despre o situație de urgență în care se află copilul:

- Sună de îndată la numărul unic la nivel național 119 și raportează abuzul.
- Autoritățile responsabile (poliție, ambulanță, DGASPC) preiau cazul și intervin în

concordanță cu nevoile identificate.

ATENȚIE! Situațiile de urgență care trebuie semnalate imediat la numărul unic la nivel național 119, conform HG nr. 49/2011:

1. Viața copilului este în pericol.
2. Copilul este grav rănit
3. Copilul a suferit un abuz sexual
4. Copilul cu vârstă sub 8 ani este lăsat singur acasă.
5. Copilul solicită de urgență ajutorul
6. Copilul refuză să meargă acasă
7. Copilul este grav neglijat
8. Copilul este implica în munci intolerabile

Cadrul didactic are suspiciunea că un copil este victimă a violenței domestice sau sexuale

Semnalează autoritățile responsabile (Serviciul Public de Asistență Socială, DGASPC prin apel la 119).

IMPORTANT: Recomandăm semnalarea în scris (online sau fizic) pentru că reprezintă și o dovadă a faptului că autoritățile responsabile au fost informate cu privire la situația de violență domestică existentă și sunt obligate să ia măsurile care se impun conform prevederilor legale pentru siguranța supraviețuitoarei violenței.

Ce putem face pentru a îmbunătăți intervenția în cazurile de violență domestică?

Pentru a ne îndrepta către o societate în care fetele și băieții să trăiască în siguranță și să poată avea aceleași șanse pentru a-și construi viața pe care o doresc, avem datoria astăzi să acționăm cu responsabilitate pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor. Ceea ce părea imposibil ieri devine posibil astăzi prin munca depusă zi de zi de oameni în interesul oamenilor. Însă oamenii se lovesc de nenumărate probleme pe teren.

Resursele umane și materiale existente la nivel local sunt limitate sau lipsesc, iar acestor aspecte li se adaugă nenumăratele responsabilități existente la locul de muncă, precum și lipsa formării continue în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice. Pentru a îmbunătăți intervenția profesioniștilor în cazurile de violență domestică este necesar să învățăm să cerem ajutorul colegilor noștri de fiecare dată când știm că se poate realiza ceva mai mult și mai bine pentru siguranța femeilor și fetelor.

Intervenția coordonată a profesioniștilor în cazurile de violență domestică oferă o înțelegere complexă a problematicii violenței asupra femeilor, fiind o modalitate de a crea solidaritate în jurul supraviețuitoarelor violenței și de a transmite din partea statului un semnal clar de toleranță zero față de orice formă de violență de gen.

Bibliografie

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, 2014, *Violența împotriva femeilor: O anchetă la nivelul UE*, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, disponibilă la adresa: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_ro.pdf

Beldianu, Iolanda (Ed.), 2019, *Curs de formare pentru specialiștii din domeniul violenței domestice. Prevenire și intervenție comunitară în situațiile de violență domestică*. Poiana Brașov, mai 2019, Asociația Pas Alternativ, Brașov.

Centrul Parteneriat pentru Egalitate, 2003, *Cercetare națională privind violența în familie și la locul de muncă*, disponibilă la adresa: <https://www.cpe.ro/wp-content/uploads/2016/03/Violenta-in-familie-si-la-locul-de-munca.-Cercetare-nationala.pdf>

Comisia Europeană, 2016, *Eurobarometrul Special 449: Violența în bază de gen*, Direcția Generală pentru Justiție și Consumatori, disponibil la adresa: https://data.europa.eu/euodp/data/dataset/S2115_85_3_449_ENG

Dima, Gabriela, Beldianu, Iolanda (Coord.), 2015, Manualul pentru specialiști - "Violența domestică: intervenția coordonată a echipei multidisciplinare", realizat în cadrul programului de finanțare "Violența domestică și violența bazată de deosebirea de sex", disponibil la adresa: <https://violentaimpotrivafemeilor.ro/wp-content/uploads/2016/09/CONNECT-UNITBV-manual-pentru-specialisti-interventia-co.pdf>

Dima, B., Achimescu, C., Fodor, E., *Modul de proceduri de asistență și soluționare administrativă a plângerilor cetățenilor cu privire la abuzuri și nereguli pentru o autoritate din sistemul judiciar. Procedura privind Raporturile dintre Agentul Constatator și Persoanele Implicate în Acte de Violență Domestică*, material realizat de Transparency Romania International, în cadrul proiectului "Servicii de consiliere juridică pentru victime ale unor abuzuri sau nereguli din administrație și justiție", disponibil la adresa: https://www.transparency.org.ro/sites/default/files/download/files/Model%20de%20procedura_Sistemul%20judiciar.pdf

Institutul European pentru Egalitate de Gen, 2017, *Violența cibernetică împotriva femeilor și fetelor*, disponibilă la adresa: <https://eige.europa.eu/publications/cyber-violence-against-women-and-girls>

Grunberg, Laura (Coord.), Rusu, Andreea, Samoila, Elena, 2019, *Barometrul de gen : România 2018*, Editura Hecate, București, disponibil la adresa: <https://centrulfilia.ro/new/wp-content/uploads/2021/01/Barometru-de-gen-2018.-Centrul-FILIA.pdf>

H.G nr. 49/2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie și a Metodologiei de intervenție multidisciplinară și interinstituțională privind copiii exploatați și aflați în

situații de risc de exploatare prin muncă, copiii victime ale traficului de persoane, precum și copiii români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state, disponibilă la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/126229>

Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice (republicată), disponibilă la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/202441>

Norme metodologice din 2019 privind organizarea, funcționarea și finanțarea activității de asistență medicală comunitară, disponibile la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/214843>

Ordinul nr. 146/2.578/2018 privind modalitatea de gestionare a cazurilor de violență domestică de către polițiști, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/209455>

Procedura din 7 decembrie 2018 pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică, aprobată prin Ordinul Ministrului Muncii și Justiției Sociale nr. 2.525 din 7 decembrie 2018, disponibilă la adresa <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/210561>

Resurse

Formularul de evaluare a riscului în vederea emiterii unui ordin de protecție provizoriu (Anexa 1) - <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/209455>

Fișa de evaluare a gradului de risc și stabilirea măsurilor de siguranță pentru victimele violenței domestice (Anexă la procedură) - <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/210561>

Cerere privind emiterea unui ordin de protecție, cu explicații privind completarea secțiunilor - <https://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2018/04/Anexa-1.pdf>

https://www.asociatia-anais.ro/sites/default/files/proiecte/stop-violentei-familie/Ghid-de-completare-a-cererii-privind-emiterea-ordinului-de-protectie_BUN.pdf

Pentru transmiterea unei sesizări online privind cazurile de violență domestică: <https://politiaromana.ro/ro/petitii-online>

Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor - <https://violentaimpotrivafemeilor.ro>

Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați - <https://anes.gov.ro>

Material realizat de Centrul FILIA în cadrul proiectului „ACCESS - Advocacy, Capacitare, Consolidare pentru Egalitate în Sănătate și Siguranță”, desfășurat de Centrul FILIA în parteneriat cu Rabea Movement Norway, cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.

**Mai multe informații despre proiect
disponibile la: www.centrulfilia.ro/access**

Contactează-ne!

Centrul FILIA
0213 138 024

office@centrulfilia.ro
www.facebook.com/centrul.filia